

קצובות פסוקות בלי בלבול מפי בית דינו
והיינו רבים ומ"ה אפילו כנגד הרבים
הלכה כמותו ע"כ:

הערה

שז כל מקום ששנה רשב"ג במשנתו
הלכה כמותו בר מערב וכו',

נראה דלא ס"ל להרמב"ם ז"ל הך כללא
בדווקא שהרי מצינו אליו ז"ל שבכמה
מהדינים פסק דלא כוותיה וכמו שרשם
מקום כבודם הר"ב תוספות יום טוב בפ"ח
דעירובין משנה ז' ופ"ד דפסחים משנה
ד' ואחריו נמשך הר"ב בני יהודה בדף
י"א ע"ג וי"ד ע"ב ע"ש דרשהו וחקרהו
וכן מצאתי בפירוש להרב בעל לחם משנה
ספ"ז מהלכות חובל ומזיק שכתב דלא
ס"ל להרמב"ם זה הכלל ושכ"כ הרא"ש
בהדיא בפרק שור שנגח את הפרה ותמה
שם הלחם משנה על הרב המגיד שכתב
והדרינן לכללין דכל מקום ששנה רשב"ג
וכו' דכיון שמצינו להרמב"ם ז"ל דבכמה
דוכתי לא פסק כרשב"ג א"כ יהיו דבריו
סתרי אהדי והניח הדבר בצ"ע יע"ש, וכן
מצאתי עוד למהרש"ל ז"ל ביש"ש לב"ק
פ"ה סי' י"ד שכתב דדעת הרמב"ם כדעת
הרי"ף רבו דלא פסקין כרשב"ג עד דאיכא
טעמא ותמה גם הוא על המ"מ דבהלכות
אישות גבי אף מנוה הרע לנוה היפה כתב
שהרמב"ם פסק כרשב"ג משום שהלכה
כרשב"ג במשנתו דליתא וע"ש טעם
לשבח למה פסק כרשב"ג וכ"כ הב"ח א"ח
סי' תל"ג בשם רש"ל דהרי"ף והרמב"ם
לא סברי להו הך כללא וע"ש בספר יד
אהרן דאישתמיט מינה כל זה אלא דגם
על הלחם משנה ה' חובל ומזיק יש לתמוה

הפלא ופלא שהרי בפ"ז מהלכות ע"ז בד"ה
צורת מקל או צפור כתב ז"ל שם במשנה
מחלוקת חכמים ור"מ ורשב"ג אומר מי
שיש בידו כל דבר וקשה על רבינו למה
לא פסק כרשב"ג ככללין כל מקום ששנה
רשב"ג במשנתו הלכה כמותו וכמו שפסק
לקמן גבי מתניתין דצורת דרקון וכו'
בחילוק דמכובדין ומבוזין ע"כ, ושם באותו
פרק ובאותו מקום ד"ה אם היו כלי כסף
וכו' הוסיף שנית ידו ואמר דפסק כרשב"ג
דהלכה כמותו מכח כללין דכ"מ ששנה
רשב"ג וע"ע בדבריו ריש פ"ד מהלכות
ק"ש ובסוף פרק ט"ז מהלכות אישות
ובס"פ י"ב מהלכות נזקי ממון וזה וודאי
סותר דברי עצמו דחובל ומזיק שהבאתי
וגם על הר"ב כנה"ג יש לתמוה שגם הוא
בי"ד סי' קמ"א ריש הגהות הב"י תמה
על הרמב"ם דע"ז אמאי לא פסק כרשב"ג
מכח כללין וכן בח"מ סי' רל"א ריש
הגהות הב"י צדד לומר שהרמב"ם סובר
כאמוראי דאית להו הך כללא ולא שת
לבו דלא ס"ל להרמב"ם הך כללא וכמ"ש
הוא עצמו בא"ה סי' ע"ה ריש הגהות
הב"י יע"ש שתמה על הרב"י איך כתב
דהרמב"ם פסק כרשב"ג מכח כללין כיון
דלא ס"ל להרמב"ם הך כללא ע"ש, וכל
זה צ"ע אצלי ואשוב אתפלא על הרב
מוהריק"א בכ"מ פ"ח מהלכות גניבה שעל
מ"ש שם ה"ה גבי ההיא דסיטון מקנח
מדותיו א' לשלשים יום שרבינו פסק דלא
כרשב"ג כתב הוא ז"ל ויש לתמוה למה
דהא קי"ל כ"מ ששנה רשב"ג הלכה כמותו
ע"כ וכן בפ"ו מהלכות ערכין עשה סמוכות

לדין עושה קנוניא על ההקדש מכח כלל זה יע"ש וכן בפ"י מהלכות נדרים תמה עוד על הרמב"ם אמאי לא פסק כרשב"ג מכח כללין וע"ע פ"ה מהלכות סנהדרין הלכה ז' והוא פלא על נאמן ביתו של הרמב"ם ז"ל איך לא שת לבו דלא חייש הרמב"ם להך כללא, ותימה על תימה שראיתי להכ"מ בפרק י"ט מהלכות טומאת מת הלכה ה' גבי הנקבר שלא ברשות יש לו תבוסה ואין לו שכונת קברות שכתב וז"ל והנקבר שלא ברשות וכו' בתוספתא פט"ו וכרשב"ג וצריך טעם למה פסק כחידאה דאע"ג דקי"ל כ"מ ששנה רשב"ג במשנתנו הלכה כמותו כבר כתבו המפרשים דבמשנתנו אמרו לא בברייתא וי"ל שרבינו אינו סובר כן אלא דה"ה בברייתא וזה וודאי קשה לשמוע דאחרי אשר העידו עדים נאמנים דלא ס"ל להרמב"ם הך כללא אף במשנה ה"ה הרא"ש והלחם משנה והתוס' יום טוב ומהרש"ל וכדחזינן מכמה פסקי דידיה שנאמר דאף בברייתא ס"ל הכי אתמהה, ולא עוד אלא שדבריו אלה סתרי אמ"ש איהו גופיה פ"ב מהלכות בית הבחירה הלכה ח"י ובפ"ז מהלכות פרה אדומה ובמשנתנו דווקא אמרו ולא בברייתא ע"ש וכ"כ איהו גופיה בכללי הגמרא בשם רשב"ם דפי"ן.

ותו דבר מן דין לא מצינו כלל למימר דהרמב"ם סבור דאף בברייתא הלכתא כוותיה דרשב"ג דאע"ג שרשב"ם בפרק י"ן [דף] קל"ח א' וקע"ד א' הוא שכתב דהא דהלכה כרשב"ג היינו דווקא

במשנה משום דמשנתנו מתניתין משמע ולא ברייתא וכ"כ הנ"י שם [דף] רכ"א א' מ"מ לא מפי עצמם כ"כ כי היכי דלימא דהרמב"ם אינו סובר כן רק סמכו על המעיין שבלבבו יבין שהוא תלמוד ערוך דכל היכא שאמרו במשנתנו מתניתין משמע ולא ברייתא וכדנראה בהדיא בפרק מי שמתו [דף] י"ט א' ועל מאי דקאמר ריב"ל בכ"ד מקומות בית דין מגדים על כבוד הרב וכולן שנינו במשנתנו פרכינן עליה ותו ליכא והאיכא דתני רב יוסף תודוס איש רומי וכו' ומשנינן במשנתנו קאמרינן והא ברייתא היא ע"כ, הא קמן מבואר דהיכא דנקטו הך לישנא דבמשנתנו לא נשתמע מינה אלא משנה דווקא ולא ברייתא וכן מצאתי תו בפרק הקומץ רבה [דף] ל' א' דקאמר מי קאמר במשנתנו כ"מ ששנה קאמר ופי' רש"י מי קאמר במשנה דמשמע משנה ולא ברייתא ע"כ וע"ע כתובות [דף] ק"א א' וכ"נ עוד מדברי רש"י בעירובין [דף] נ"ג א' ד"ה איבעית אימא שכתב בזה הלשון אב"א במשנתנו לא למד אלא דבר א' אבל ברייתות וגמרות גמר טובא ע"כ הרי דברייתות לאו בכלל במשנתנו הם ומאחר שכן דבר שאי אפשר לשמוע הוא זה שהרמב"ם יפרש כל מקום ששנה רשב"ג במשנתנו הלכה כמותו שהכוונה היא שגם בברייתא אמרו כן מאחר דנקטו ליה בהך לישנא דבמשנתנו ובעינינו ראינו בהש"ס דמילת במשנתנו אינו סובל כי אם משנה דווקא ולא ברייתא כמדובר ועיין יבין שמועה כלל ת"ס שוב נדפס ספר יד אהרן

על א"ח ומצאתי אליו ז"ל בסי' י"א שכתב בשם הרב משה ישראל זצוק"ל דהיכא דקאמר במשנתנו סובל פירושו בין על משנה בין על ברייתא וכ"כ בספרו משאת משה חלק א"ח סי' ח' ולי הדיוט ליתא אחר המחילה וכדכתיבנא גם מה שעלה בדעתו הרמה שם לתרץ סתירת הכ"מ דלעיל לדעתי הם דברים דחוקים ע"ש ובספר צרור החיים שנדפס מחדש נתעורר גם הוא על כל הנ"ל בפרק כ"ו מהלכות שבת והניח הדבר בצ"ע יע"ש וגם על הרדב"ז אני תמיה שבתשובותיו ח"ב סי' תשע"ז כותב בפשיטות דבברייתא ליתא להך כללא וכן נראה עוד בספר יקר תפארת שלו פרק ט' מהלכות נדרים ופרק ט"ז מהלכות מעשר לדעת הרמב"ם ואילו שם בפרק ט' מהלכות תרומות כתב דספוקי מספקי ליה להרמב"ם אי אמרינן כן אף בברייתא אי לא.

איברא שמצאתי להשפתי כהן בח"מ סי' קע"א ס"ק ט' שכתב דליכא למימר דהך כללא דכ"מ ששנה רשב"ג במשנתנו הוא דווקא במשנה דבתוספות פרק איזהו נשך דף ס"ט ד"ה אלא שיטה איתמר מוכח להדיא דה"ה בברייתא ע"ש עכ"ל ולכאורה נפלאתי על התוס' ז"ל איך כתבו כן נגד מאי דמשתמע מדברי הש"ס שהבאתי וכמ"ש הרשב"ם אך אמנם אחר הדק היטב בדברי התוספות שם קא חזינא דהש"ך לא דק אחר המחילה וזה לשון התוספות שם אלא שיטה איתמר אומר ר"ת דמכל מקום הלכה כרשב"ג דהא אמרינן כל מקום ששנה רשב"ג במשנתנו

הלכה כמותו עד כאן והנה הש"ך הבין מדבריהם אלו דכוונת התוס' היא על הברייתא דמתני שם ת"ר מקום שנהגו להעלות שכר כתף וכו' רשב"ג אומר שמין עגל עם אמו וסיח עם אמו ואפילו במקום שנהגו להעלות שכר כתף למעות ע"כ ואין הדבר כן כי אמיתות כוונת דבריהם היא על מתניתין דלקמן שם ע"ב דשם מתנייא הך לישנא גופיה דרשב"ג דברייתא דשמין עגל עם אמו וסיח עם אמו והכי תנינן שם שמין פרה וחמור וכו' רשב"ג אומר שמין עגל עם אמו וסיח עם אמו ולפי זה מתיישב היטב לשון התוס' דכל מקום ששנה רשב"ג במשנתנו כיון ששנהו כן במשנה ומכח זה רצה ר"ת לפסוק כרשב"ג דברייתא מאחר ששנה ג"כ במשנתנו ואף גם זאת לא בחרו התוס' ז"ל בזה הפסק מטעמים אחרים הנזכרים שם ותדע עוד דגם לדעת התוס' כל היכא שאמרו במשנתנו לא הויא ברייתא בכלל שהרי כתבו בפ"ז דעירובין [דף] פ"א ב' ד"ה הכי גרסינן וז"ל וכן נראה בספרים דגרסי במשנתנו דבברייתא מצינו דאימתי דר' יהודה לחלוק בפרק כסוי הדם וכו' ע"כ הרי דבברייתא לאו בכלל משנתנו היא לדעתם ז"ל וכן נראה עוד מדבריהם דפרק כירה [דף] מ' א' ד"ה דילמא ע"ש ובפ"ק דר"ה [דף] ט' א' סוף ד"ה ולאפוקי יע"ש ודוק, וכ"כ הר"ב חוות יאיר דף צ"ה א' אלא שהצריך עיון לדברי התוס' דאיזהו נשך ולי הדיוט ניחא במאי דכתיבנא וכאשר כתבתי בהבנת דברי התוספות הנ"ל כן מצאתיו מפורש בדברי מוהרי"ט צהלון

בחדושו לפרק איזהו נשך דף ט"ו ע"ג
יע"ש ואע"ג שהוקשה לו על זה דכיון
דברייתא קתני אפילו במקום שנהגו
ומתניתין לא איירי במנהג איך קאמר כ"מ
ששנה רשב"ג במשנתנו מ"מ ברור הוא
דלא הדר ביה עכ"ז ממאי דפירש כוונת
דבריהם דמלת במשנתנו קאי אמתני' ולא
אברייתא ודוק וכן מצאתי תו בספר עין
היוסף על ב"מ יע"ש.

שוב האיר ה' את עיני וכה הראני בגליון
הש"ך של הרב המופלא אלופי
ומיודעי כמהר"י אירגאז זצוק"ל וכדין
כתיב בגויה לא מוכח מידי דאע"ג דהתם
ברייתא היא מ"מ הכי איתא שם בע"ב
במתניתין ע"ש ע"כ ואחרי מופלג נדפס
ספר קרבן נתנאל על הרא"ש וראיתי אליו
בפרק השולח סי' כ"א שכתב וז"ל ובש"ך
ח"מ סי' קע"א ס"ק ט' וז"ל וליכא למימר
דווקא במשנתנו דבתוס' פרק איזהו נשך
דף ס"ט ד"ה אלא שיטה איתמר מוכח
להדיא דה"ה בברייתא וכן בשו"ת חות
יאיר סי' צ"ד הניח זה בצ"ע ותמהני על
שני גדולי הדור איך שגו ברואה הלא
באותו דף ע"ב תמצא דברי רשב"ג במשנה
רשב"ג אומר שמין עגל עם אמו וסיח עם
אמו וע"כ אפילו במקום שנוהגים לעלות
שכר עמל ומזון עכ"ד ועיין עוד שם פרק
הנזיקין סי' ה'.

ורדין גרמא לי שמחת עולם על ראשי
שכוונתי לדעת שני שרי צבאות
ישראל ומצאתי להנ"י שכתב עלה דהך
מתניתין דרשב"ג וז"ל ולית הלכתא
כרשב"ג אלא בענין שכר עמלו ומזונו וכן

פסקו הרי"ף והרמב"ם ואע"ג דכ"מ ששנה
רשב"ג במשנתנו הלכה כמותו כבר פירשו
המפרשים ז"ל בהרבה מקומות כיוצא בזה
דאין למדין מן הכללות אפילו במקום
שנאמר בהן חוץ ועוד דהכא עיקר מילתיה
דרשב"ג בברייתא איתא עכ"ל כנראה
מדבריו אלה דלא חשיב לדוקא הך כללא
דרשב"ג וכ"כ עוד בהדיא בפ"ק דב"ב על
מתניתין דכופין אותו לבנות בית שער
בשם הרנב"ר ונראה דהסכים על ידו מדלא
פליג עליה והנה מלבד דזה סותר למ"ש
איהו גופיה בפרק ג"פ [דף] רל"ז א'
אמתניתין דושניהם נותנים שכר דקי"ל
כ"מ ששנה רשב"ג במשנתנו הלכה כמותו
ולמ"ש עוד בפיי"ן [דף] רי"ח א' ורכ"א
א' ע"ש אף גם זאת אני בעניי לא יכולתי
להלום דבריו אלה שהרי כבר הוכחתי
באות האלף מדברי התוס' ורש"י והר"ן
וש"ג בשם ר"ת וכ"כ הכ"מ פ"א מהלכות
איסורי ביאה דכל היכא דנחתו למנינא
ואמרו הלכה כפלוגי חוץ וכו' דווקא היא
ע"ש ותו דאין למדין מן הכללות וכו' לא
יאמר כ"א בדברי התנאים שדרכם לסתום
אבל באמורא שדרכו לפרש לא שייך לומר
כן כמו שתמצא באות האלף וכללין דכל
מקום ששנה רשב"ג במשנתנו ר' יוחנן
דהוא אמורא קאמר ליה וכיון דלא אפיק
מכללא רק ערב וצידן וראיה אחרונה דווקא
קאמר דאל"כ הוה לפרש.

איברא דהא לא קשיא כ"כ דאפשר דהנ"י
סבר דאף באמוראים אמרינן אין
למדין וכו' וכדמשמע מדברי הריטב"א
בחידושי כתובות דף ה' ע"ב גבי אבל

חייב בכל המצות חוץ מן התפילין הבאתי
דבריו באות האלף ע"ש ואי קשיא הא
קשיא מה שסיים הנמוקי יוסף ואמר ועוד
דהכא עיקר מילתיה דרשב"ג בברייתא
איתיה דלא ידענא אמאי קרי ליה להברייתא
עיקר טפי ממתניתין ואי משום דבברייתא
קא מפרש טפי דקאמר ואפילו במקום
שנהגו אכתי אין זה טעם מספיק לשלא
נפסוק כרשב"ג דמתני' לפחות מיהא
בדליכא מנהג מאחר דבזה כ"כ עיקר הוי
מתניתין כמו ברייתא, ותו דבר מן דין
הלא ע"כ מוכרחים אנו לומר דאף
דבמתניתין לא הוזכר מנהג בדברי רשב"ג
ממילא שמעינן דבמקום שנהגו מיירי
דאלת"ה לא פליג את"ק כיון דת"ק נמי
לא אמר אלא במקום שנהגו וכמ"ש בעל
עין יהוסף שם ואיך שיהיה ננקוט בידן
מיהא דגם להנ"י הך כללא דרשב"ג ליתיה
בברייתא כדמוכח במ"ש ועוד דהכא עיקר
מילתיה דרשב"ג בברייתא איתיה. וכתב
עוד כן בהדיא גבי שתק ולבסוף צוות
יע"ש נמצאת אתה למד מכל האמור דאין
מקום כלל למ"ש הכ"מ דס"ל להרמב"ם
דהלכתא כוותיה דרשב"ג אף בברייתא גם
לא למה שכתב הש"ך לדעת התוס'
דבברייתא נמי איתיה להך כללא ואחריו
נמשך הכותב שבספר אור יקרות דף מ"ט
ע"ד דליתא דכיון דנקטו בזה הכלל מילת
במשנתינו אין במשמעותה כ"א משנה
בלחוד וכדכתיבנא וכן מצאתי אחר זמן
למהר"י קולון שורש קל"ז שכתב כן
בפשיטות גמור יע"ש וכן תמצא עוד בספר
משנה למלך פ"ג מהלכות איסורי מזבח

דין ה' ובעדות ביהוסף ח"ב ריש סי' ב'
ובשיטת כתובות לר' בצלאל פרק ח' דף
פ"א ע"ג בשם ר' ישעיה מטרנני ולהכנה"ג
בספרו דינא דחיי חלק א' דף קמ"ז א'
וקמ"ח א' ושכ"כ בספר התרומה והר"ן
והמרדכי בפרק בתרא דע"ז וכן מצאתי
גם אני להמרדכי בפרק מי שאחזו סי'
תל"א ע"ש וכן מצאתי להריטב"א ז"ל
בחדושי ב"ב כ"י פי"ן וכ"כ הב"י ח"מ
סוף סי' רמ"ה והב"ח שם והסמ"ע לדעת
הרא"ש וכ"כ עוד הב"ח בא"ח סי' תל"ג
ובח"מ סי' ס"ז סכ"ט ובריש סי' ע"ז ובסי'
ר"ן סי"ז ושם בדרישה וכן ראיתי להרא"ש
פרק המפלת סי' ג', אך על הב"ח אני
תמיה שבא"ח ריש סי' קל"ג כתב בשם
הרמב"ן והלכה כרשב"ג במשנתינו על
ברייתא דרשב"ג אומר הצרי אינו אלא
שרף וכו' דמתניא בפ"ק דכריתות [דף ר'
א' ומשתק שתיק ליה דכהודאה דמיא הפך
מ"ש בכל הנך דוכתי שהבאתי ואשוב
אתפלא עוד על הרמב"ן ז"ל איך יצאת
זאת מלפניו לומר כן על ברייתא כיון
דמשנתינו אמרו וכדהוכחתי לעיל בראיות
מכריחות מלבד שהוא בעצמו כתב בפרק
ע"פ ובפרק יש נוחלין גבי אימתי דר"י
לפרש דבמשנתינו אמרו ולא בברייתא
יע"ש ובלא זה נמי הא אשכחנא להרמב"ן
גופיה שכתב בפרק הכותב דהך כללא
דרשב"ג ל"ד הוא וליתא אף במשנתינו
יע"ש ואיך אם כן כתב על ברייתא ולי
הדיוט צריך עיון:

שח כל מקום ששנה רשב"ג במשנתינו
הלכה כמותו, היינו כד איהו